

Koray Çalışkan

koray.caliskan@radikal.com.tr

500 öğretim elemanının imzasıyla dün kamuoyuna duyurulan girişimin amacı artık kontrolden çıkan üniversitelerdeki hak ihlallerini izlemek.

Fransa, Kuzey Amerika, Britanya ve İsviçre’de aktif bir uluslararası çalışma grubu (GİT) var. Amaçları üniversitedeki araştırma ve öğretim özgürlüğü düzeylerini gözlemek, rapor yazmak, sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmak. Bu ülkelerde “akademik özgürlüklere tehdit mi var?” diye sorabilirsiniz. Edward Said’in fikirleri yüzünden daha on yıl önce Columbia Üniversitesi’nden neredeyse kovulacağını anımsamalı. Gerçeğin peşinde koşan insanlar gerçekler yazıldığı sürece tehdit altında olacaktır.

GİT Türkiye de kuruldu. 500 öğretim elemanının imzasıyla dün kamuoyuna duyurulan girişimin amacı artık kontrolden çıkan üniversitelerdeki hak ihlallerini izlemek. GİT Türkiye üniversiteyi hocası, öğrencisi ve çalışanıyla özerk bir bütün olarak görüyor.

Üniversitede olan bilinmiyor

Elimizde veri olmadığı için sorunun ne kadar büyük olduğunun farkında değiliz. Bilgi üreten üniversitelerde olanları bilmememiz ne garip bir ironi. Yüzlerce öğrenci tutuklu ya da okuldan atılmış, uzaklaştırılmış. Hatta içlerinde onlarca yargılandıkları davalardan beraat ettikleri halde okullarından atılmış durumda. Bu gençler öğrenciliklerini yitirdikleri için mağdur olarak bile görünmüyorlar. Sayılarını dahi bilmiyoruz.

Üniversitelerin, özgür araştırma ve eğitimin önünde ciddi sorunlar var. GİT Türkiye’den Ahmet İnsel’in deyişiyle üniversitenin başına örülmüş bir MGK olan YÖK’ün anti-demokratik üniversite dünyasını kurması ve tamir etmesi en büyük sorun. Üniversite bileşenlerinin iradesini by-pass etmek için tasarlanmış bol yetkili rektörlükler ve atadıkları dekanlar soruşturmalar vasıtasıyla üniversitelerde bir denetim ve disiplin mekanizması kurmuş durumda.

Bu mekanizma keyfi disiplin soruşturmalarıyla öğrencileri sindirmeye çalışıyor. Aynı şekilde bu mekanizmayı sorgulayan, tepeden inmece YÖK düzenini eleştiren öğretim elemanları da soruşturmalardan nasibini alıyor. Şu anda yüzlerce öğretim elemanı ve öğrenci fikir ve siyasi suç kapsamına giren ya da başka sudan nedenlerle açılan soruşturmalarla baskı görüyor. Durum o kadar vahim ki, GİT toplantısında katılmak dahi bir rektör ya da dekan tarafından soruşturma nedeni olabiliyor. Çünkü üniversitelerde kurulan otoriter mekanizmanın işlemlerini kitaptan silah, şiiirden terör suçu yaratan siyasi iktidar özendiriyor. Bu nedenle GİT’in kurucularına göre mesele yapısal. Hayatını barış aktivizmine ve şiddet karşıtlığına adanmış akademisyen Prof. Dr. Büşra Ersanlı’nın tutuklanması GİT Türkiye’nin basın bildirisini okuyan Doç. Dr. Zeynep Gambetti’ye göre bardağı taşıran son damla. Toplantıya katılan gazetecilerinden biri “kaç akademisyen tutuklu?” diye sordu. Yanıt: Bir.

Bazıları bunu az buluyor. Birçok akademisyene göre bu kabul edilemez bir rakam. Haklı değiller mi? 100 kişi tutuklansa girişim daha meşru mu olacak?

Ersanlı bir kişi mi?

Büşra Ersanlı’nın tutuklanması birbirinden bağımsız olarak iki farklı baskı mekanizmasının artık beraber çalışmaya başladığını en doğrudan gösteren örnek. İlk mekanizma üniversitelerin soruşturmalarıyla öğrenciler ve öğretim üyeleri üzerinde baskı kurması. İkinci mekanizma savcılarının

soruşturmalarla ÷lkedeki siyasi özgürlüğü sınırlandırması. Búřra Ersanlı örneği bu iki mekanizmanın birbirine geçtiğinin göstergesi.

GİT Türkiye olan bitenin artık takipçisi olacak. Kaç öğretim üyesi hangi nedenle soruşturuluyor? Kaç öğrenci soruşturma geçiriyor? Sonuçları ne? Yıllar itibariyle bu ne kadar artıyor? GİT'in yaptığı aslında İnsan Hakları İzleme Komitesi'nin yaptığı gibi bir izleme görevi yapmak.

Mütevazı gibi görünen bir iş. Ama değil. Çünkü ÷lkenin yaratıcı enerjisinin dinamosu üniversitelerin gör÷lmemiş bir kadrolaşmayla büyük değer ve statü kaybettiği bir dönemden geçerken memleket için atılan bence en hayırlı adımlardan biri. GİT Türkiye'ye ulaşmak isterseniz: <http://gitturkiye.com>

NOT:

Üniversitelerde olan biteni, büyük dönüşümü daha ayrıntılı bir şekilde öğrenmek isteyenlere Eęitim-Sen Üniversiteler Şubesi'nin düzenlediği Yükseköęretimde Dönüşüm ve Mücadele Forumu'nu öneririm. Yarın 09:30 – 18.00 arası Beyoęlu İpek Sokak'ta, Makine Mühendisleri Odası'nda.